

Sprawa C-83/22**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

8 lutego 2022 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Juzgado de Primera Instancia n.º 5 de Cartagena (Hiszpania)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

11 stycznia 2022 r.

Strona powodowa:

RTG

Strona pozwana:

Tuk Tuk Travel, S. L.

Przedmiot postępowania głównego

Impreza turystyczna – Decyzja podróżnego o rezygnacji z imprezy turystycznej z obawy przed rozprzestrzenianiem się COVID-19 w Azji – Nieuniknione i nadzwyczajne okoliczności – Pełny zwrot wszystkich wpłat dokonanych z tytułu imprezy turystycznej

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Artykuł 267 TFUE – Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie ważności i wykładni – Artykuł 5 dyrektywy (UE) 2015/2302 – Niezbędne informacje, które należy przekazać podróżnemu – Ważność w świetle art. 114 ust. 3 i art. 169 ust. 1 i ust. 2 lit. a) TFUE – Krajowe zasady dyspozycyjności i spójności – Zgodność z prawem Unii

Pytania prejudycjalne

1. Jeżeli art. 169 ust. 1 i ust. 2 lit. a) oraz art. 114 ust. 3 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie art. 5 dyrektywy 2015/2302 w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych, ponieważ artykuł ten nie obejmuje wśród informacji, które należy obowiązkowo przekazać podróżnemu przed zawarciem umowy, prawa, które przyznaje mu art. 12 dyrektywy, do rozwiązania umowy przed jej rozpoczęciem, uzyskując zwrot w całości dokonanych wpłat, w przypadku wystąpienia nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności, które w znaczący sposób wpływają na realizację podróży?

2. Czy art. 114 i 169 TFUE, jak również art. 15 dyrektywy 2015/2302 stoją na przeszkodzie stosowaniu zasad dyspozycyjności i spójności, które są ustanowione w art. 216 i 218 ust. 1 Ley de Enjuiciamiento Civil (kodeksu postępowania cywilnego), w przypadku gdy te zasady proceduralne mogą uniemożliwić pełną ochronę powoda będącego konsumentem?

Przywołane przepisy prawa Unii

- Artykuł 114 ust. 1, 3 i 4 oraz art. 169 ust. 1 i 2 TFUE.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2302 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych, zmieniająca rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE oraz uchylająca dyrektywę Rady 90/314/EWG, motyw 31 oraz art. 3 pkt 12, art. 5, 6, 8 i 12.
- Zalecenie Komisji (UE) 2020/648 z dnia 13 maja 2020 r. w sprawie bonów oferowanych pasażerom i podróżnym jako alternatywa dla zwrotu pieniędzy za odwołane imprezy turystyczne i usługi transportowe w kontekście pandemii COVID-19

Przywołane przepisy prawa krajowego

- Texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (tekst jednolity ustawy powszechnej o ochronie konsumentów i użytkowników), art. 153, 156 i 160.

Artykuły te transponują do prawa hiszpańskiego niemal dosłownie przepisy art. 5, 6, 8 i 12 dyrektywy 2015/2302.

- Ley de Enjuiciamiento Civil (kodeks postępowania cywilnego, zwany dalej „LEC”)

Artykuł 216: „Sądy cywilne rozpatrują sprawy na podstawie przedstawionego przez strony stanu faktycznego, dowodów oraz w granicach żądań stron, chyba że co innego wynika z przepisów ustawy w szczególnych sprawach”.

Artykuł 218: „1. Wyroki muszą być jasne, zwięzłe i odpowiadać żądaniom oraz pozostałym roszczeniom podnoszonym przez strony, przedstawionym odpowiednio w toku postępowania. Wyroki zawierają wymagane oświadczenia, rozstrzygnięcie na korzyść lub na niekorzyść pozwanego oraz rozstrzygnięcie w przedmiocie wszystkich kwestii spornych, które były przedmiotem rozprawy.

Sąd, bez oddalania się od przedmiotu pozwu, uwzględniając okoliczności faktyczne i prawne inne niż te, na które zamierzały powołać się strony, orzeka zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie w sprawie, chociażby strony sporu nie wskazały prawidłowo przepisów lub na nie się nie powołały”.

Artykuł 412: „1. Strony nie mogą zmienić przedmiotu postępowania po jego określeniu w pozwie, w odpowiedzi na pozew i ewentualnie w pozwie wzajemnym”.

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania głównego

- 1 W dniu 10 października 2019 r. powód zawarł z pozwaną, Tuk Tuk Travel, S. L., umowę o udział w imprezie turystycznej dla dwóch osób w Wietnamie i Kambodży, z wylotem z Madrytu w dniu 8 marca 2020 r. i powrotem w dniu 24 marca 2020 r.
- 2 W chwili zawarcia umowy powódka zapłaciła 2402 EUR, przy czym całkowita kwota imprezy turystycznej wyniosła 5208 EUR. Ogólne warunki umowy zawierały informację o możliwości „rezygnacji z imprezy turystycznej przed jej rozpoczęciem, co wiązało się z karą umowną”. Przed zawarciem umowy i w samej umowie nie wskazano informacji dotyczących możliwości rezygnacji w przypadku nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności występujących w miejscu docelowym lub jego najbliższym sąsiedztwie, które to okoliczności w znaczącym stopniu wpływałyby na realizację imprezy turystycznej.
- 3 W dniu 12 lutego 2020 r. powód poinformował pozwaną o tym, że rezygnuje z imprezy turystycznej ze względu na obawy dotyczące rozprzestrzeniania się koronawirusa w Azji i zażądał zwrotu kwot należnych mu z tytułu rezygnacji.
- 4 W odpowiedzi z dnia 14 lutego 2020 r. pozwana poinformowała go o kosztach odwołania i stwierdziła, że zwróci mu kwotę 81 EUR. W następstwie wymiany korespondencji pomiędzy powodem a pozwaną pozwana poinformowała go, że ostatecznie zwróci mu kwotę 302 EUR.

- 5 Powód postanowił wnieść pozew do sądu odsyłającego. Żąda on zwrotu kwoty 1500 EUR, pozwalając biuru podróży na zatrzymanie kwoty 600 EUR tytułem opłaty manipulacyjnej.

Główne argumenty stron w postępowaniu głównym

- 6 Powód twierdzi, że odwołanie nastąpiło prawie miesiąc przed rozpoczęciem podróży i że jego decyzja była spowodowana siłą wyższą, a mianowicie niepokojącą sytuacją zdrowotną związaną z COVID-19 w obszarze podróży.
- 7 Pozwana podnosi, że w dniu rozwiązania umowy decyzja powoda nie była uzasadniona. W lutym 2020 r. podróżowanie do tych państw odbywało się normalnie. W dniu odwołania imprezy turystycznej w miejscu docelowym nie występowały nieuniknione lub nadzwyczajne okoliczności, ponieważ nie wykazano, że władze kraju wylotu lub kraju docelowego podjęły konkretne środki, które uniemożliwiłyby podróż. Należy wziąć pod uwagę informacje, które istniały w czasie, gdy powód podjął decyzję o odwołaniu imprezy turystycznej. Powód zaakceptował ogólne warunki umowy dotyczące opłaty manipulacyjnej (15% całkowitej kwoty imprezy turystycznej), a opłaty za odwołanie są opłatami stosowanymi przez każdego z jego dostawców. Ponadto, biorąc pod uwagę, że powód nie zawarł umowy ubezpieczenia, przyjął on ryzyko hipotetycznego odwołania.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 8 Zgodnie z motywem 31 dyrektywy 2015/2302 „[p]odróżni powinni [...] także mieć prawo do rozwiązania umowy o udział w imprezie turystycznej bez ponoszenia jakiejkolwiek opłaty za jej rozwiązanie, w przypadku gdy nieuniknione i nadzwyczajne okoliczności miałyby w znaczącym zakresie wpłynąć na realizację imprezy turystycznej. Mogą one obejmować na przykład działania wojenne, inne poważne problemy związane z bezpieczeństwem, takie jak terroryzm, znaczące zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, takie jak wybuch epidemii poważnej choroby w docelowym miejscu podróży lub katastrofy naturalne, takie jak powodzie lub trzęsienia ziemi, lub warunki pogodowe uniemożliwiające bezpieczną podróż do miejsca docelowego uzgodnionego w umowie o udział w imprezie turystycznej”.
- 9 Artykuł 12 ust. 2 dyrektywy 2015/2302 stanowi, że „[n]iezależnie od ust. 1 podróżny ma prawo do rozwiązania umowy o udział w imprezie turystycznej przed rozpoczęciem imprezy turystycznej bez ponoszenia jakiejkolwiek opłaty za rozwiązanie w przypadku nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności występujących w miejscu docelowym lub jego najbliższym sąsiedztwie, które to okoliczności w znaczącym stopniu wpływają na realizację imprezy turystycznej lub które w znaczącym stopniu wpływają na przewóz pasażerów do miejsca docelowego. W przypadku rozwiązania umowy o udział w imprezie turystycznej zgodnie z niniejszym ustępem podróżny jest uprawniony do pełnego zwrotu

wszelkich wpłat dokonanych z tytułu imprezy turystycznej, ale nie ma prawa do dodatkowej rekompensaty”.

- 10 Jednakże ani dyrektywa 2015/2302, ani prawo hiszpańskie nie przewidują jako minimalnej treści informacji, które należy obowiązkowo przekazać podróżnemu, możliwości rozwiązania umowy imprezy turystycznej w przypadku wystąpienia nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności, z prawem do odzyskania wszystkich dokonanych płatności i bez ponoszenia jakiejkolwiek kary. Powód nie wiedział zatem ani w chwili, gdy poinformował pozwaną o swej decyzji dotyczącej rezygnacji z imprezy turystycznej, ani w chwili wniesienia pozwu do sądu odsyłającego (przed którym występuje bez adwokata), że mógłby mieć prawo do rozwiązania umowy i uzyskania zwrotu wszystkich dokonanych płatności z powodu nadzwyczajnych i nieuniknionych okoliczności w miejscu docelowym, które mogłyby w znaczącym stopniu wpłynąć na imprezę turystyczną.
- 11 Po pierwsze, powstaje pytanie, czy niezbędne informacje przekazane powodowi zgodnie z dyrektywą 2015/2302 są niewystarczające w świetle art. 169 TFUE w związku z art. 114 TFUE. Innymi słowy, czy informacje, którymi dysponował podróżny, a które są zgodne z dyrektywą, utrudniają mu obronę jego praw i interesów jako podróżnego, które są uznane na mocy prawa, i mogłyby okazać się niewystarczające do uzyskania przez niego wysokiego poziomu ochrony jako konsumenta, zwłaszcza w sprawie takiej jak niniejsza, w której podróżny występuje bez adwokata.
- 12 Po drugie, powstaje pytanie, czy zgodnie z prawem Unii, w przypadku wykazania poważnej sytuacji spowodowanej nieuniknionymi i nadzwyczajnymi okolicznościami, które w znaczącym stopniu wpływają na realizację imprezy turystycznej, możliwe jest zasądzenie w wyroku zwrotu wszystkich dokonanych płatności, wykraczające poza przedmiot żądania pozwu, co jest sprzeczne z podstawową zasadą hiszpańskiego prawa procesowego, a mianowicie zasadą spójności wyroków (art. 218 ust. 1 LEC). Stosowanie hiszpańskiego prawa procesowego uniemożliwia bowiem zasądzenie w wyroku wykraczające poza przedmiot żądania pozwu (w niniejszej sprawie doprowadziłoby to do sytuacji, w której zwrot nie byłby pełny), co mogłoby uniemożliwić wysoki poziom ochrony konsumenta, który w związku z tym nie korzystałby w pełni z wysokiego poziomu ochrony przyznanego konsumentom w TFUE.
- 13 W odniesieniu do tej ostatniej kwestii hiszpański Tribunal Supremo (sąd najwyższy) wystąpił z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (sprawa C-869/19) w przedmiocie zakresu krajowych zasad proceduralnych, takich jak zasada dyspozycyjności i zasada spójności. W dniu 15 lipca 2021 r. rzecznik generalny przedstawił swoją opinię w tej sprawie, zgodnie z którą „art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w świetle zasady skuteczności w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie zastosowaniu krajowych zasad proceduralnych, takich jak zasada

dyspozycyjności, spójności oraz zakazu reformatio in peius, które uniemożliwiają sądowi krajowemu rozstrzygającemu w przedmiocie apelacji wniesionej przez bank od wyroku, w którym ograniczono w czasie zwrot kwot nienależnie zapłaconych przez konsumenta na podstawie uznanej następnie za nieważną »klauzuli dolnego progu«, nakazanie zwrotu tych kwot w pełnej wysokości”.

DOKUMENT ROBOCZY